

نسخه سی هبروده ۱۰ غرومدر .
سنه لکی پوسته ایله ه لیرا .
(اجنبی مملکتلر ایچین ه دولار) .

ابونه واعلان ایشلری ایچین استانبول بووروسنه
مراجعت ایدیلیر .
یازی ایشلرینک هرچی آنقره مرکزیدر .

حیات

هیانه دأما هیانه... دنیایه دأها جوق حیات فاتالم!...
- نیجه -

اداره مرکزی :
آنقره ده ، استانبول جاده سنده آنقره
معارف امینلکی یاننده کی دائره

استانبول بووروسی :
استانبول ده ، باب عالی جاده سنده وسیلی پرشینه
اداره خانقاهی داخنده کی دائره
تلفون : ۳۶۰۷

اون ايكنى عصرده تورك قادىنى

كچمىش عصرلرده تورك قادىنلارنىڭ اجتماعى وخصوصى حياتىدە دائىر تارىخىي يىزدە پك آز مەلومات واردىر . يالگىز نىكاحلاردا ، دولتچە مەين بر رسم آلىندىنى ايچىن ، قانونامەلردە بونقۇلە لايىقەلە توضيح ايدىلىدىركە ، بۇدە اك زيادە ، (عروس رسمى) نە متعلقدر . مثلاً سليمان قانونى زمانىدە تنظيم ايدىلن (قانونامە آل عثمان) ه كۆرە جىهازلى قىزدن آلتىش ، عورتىدن قرق آقچە عروس رسمى آلىنىردى . آناطولودە سپاهىلارنىڭ تىمار و زعامت صورتىلە كندىلەرنە قىلىچ حق اولارق [و بىرلن طوپراقلىرىدە اوطۇوران دىقترلى رعايانك قىزلارنى برى اولىنسە ، ار كككن آلتىش آقچە رسم عروس آلىنىردى . اكر بونلر بوروك دىكلرسە ، رسم عروس اوتوز آقچە ايدى . ذى رعايا قىزى ايسە ، باكر ايچىن اوتوز ، شىبە ايچىن اون بش آقچە ار كك " وىرمە يە مجبوردى .

نكاح مسئلەسنە كلنجە : رسم نكاح اعلا و ادنا اولقى اوزرە ايكي درجە ايدى . اعلاسى ايچىن بردىنار ، ادناسى ايچىن ايكي آقچە آلىنىردى . مطلقەسنى تىكرار آلانلردن يالگىز نكاح رسمى آلىنىر ، كرك رىسى آلىنازدى (۱) . بركىمە قىز وقادىن قاچىروب زورلە نكاح ايتدىرسە ، قىز وقادىن كندىسە زورلە بوشاتدىر يابىر ، نكاح ايدى ، امامك صاقالى كىسىلەر و كندىسە « محكم » داياق آلىنىردى (۲) .

فى الحقيقە تعدد زوجات جارى ايدى ؟ فقط ملكتك يوكسك رجالى بومساعده دن استفاده

(۱) قانونامە آل عثمان ، ص ۳۹

(۲) كىذا ، ص ۷

ايتىزلردى . مادام مونته كو (۱) دىيورلە : « بونون اكابر آراسىدە طانىدقلىمدن يالگىز دىقتردارك بر قاچ اوطەلىنى وار . بو اوطەلىلر افندى دائرە سىنك

فرانسە ايلچىنىڭ زوجەسى مادام ورژەن (تورك خانىمى قىياقتىدە)
(فاۋرەك بر تابولىندىن)

برقىمىندە اوطۇرىيورلر... فقط بودىدىكم دىقتردارەدە ھر كس چاقىن نظرىلە باقىيور ، و ھىچ حرمت مادام مونته كوك مەكتۇبلى ، تارىخ شىئى انچىنى

مجموعەسى ، نومرو ۲۲

ايتيورلر . زوجەسى ھې كندى اويندە اوطۇرىيور ، وزوجنى كورمك بىلە ايسىتميور .

قادىنلارنىڭ خارچى و داخلى حياتى حكومتك دائىما

قونترولى آلتىدە ايدى . ھى مەلەدە قادىنلارنىڭ اطاواروحر كاتى تىقاي ايدىلر ، غىر مشرۇع مناسبتلاردا بولۇنلر حبس اولونوردى . اونچى عصرده بر قاچ قادىنك غەلەدە بو صورتلە حرىك ايتىدىركى خبر آلتىش . امام ، مؤذن و جماعت قادىنلارنىڭ اونچى باشمىلر . قادىنلار اھمىيت بىلە وىرمە مىلر ، حتى : « امامكزە ، قاضىكزە و شرىعتكزە لغت ! » دىيە باغمىلردى . نھايت كندىلەرنە جزا اولارق اولرى زورلە ساتدىرلش ، ھېسىدە سوركون ايدىلىدى (۱) . بو قادىنلر ، عرب فاطىمە نارىن ، كرىدىل نىفسە ، آتلى عىسس دىيە شىرت آلان قىر ، و بالا طلى عىنى ايدى .

بونىكلە برابر ، اون ايكنى عصرده فحش ، استانبولودە پك فضلە ايدى . بوكادە سبب ، ۱۹۰۴ دە باشلاوب ۱۱۱۰ دە قارلۇغە مەادەسىلە نھايتلن اوزون حربك استانبولودە توليد ايلەدىكى مضايقە وسفالىدى . بر چوق قادىنلر ، يىكچىرى قىياقتىدە اولدوقلىرى خالەدە ار كىكلرە برابر ياقالانىلردى . مە مافىيە بونلرە قارشى غايت آغىر جزالر تطىيق اولونوردى . برىنجى محمود زمانىدە « شيطان امىنەسى دىمىكلە مشهورە روزكار اولان قىچە خلىعە العذار روزروشنەدە

باغچە قىوسىدە سىركە اسكلەسى دىنلن مەلەدە على ملاء الناس بوغىلوب مىردە ئىم جان ئايىكن انداختە بحر زخار و تن عربانە اكسەامائى خارە موجد ارقلندى .

(۱) اونچى عصرده استانبول حياتى ، ص ۵۵ ، ۵۶

زنکین خانلرک کرلری
هپ آلماسلرو باشقه
قیمتدار طاشلرله
حزین، فضله مصرف
ایتمک ایسته مینلر
کرلری ایشله مهلی
ساندن یاپورلر.
کرلراوگدن آلماسلی
بر طوقا ایله باغلا
نیور . کورک ،
تورک قادینلرینک
بعضاً قولاندقاری،
بعضاً ده قولاندقاری
برأولباسی . کورکلر،
کرانها دیادن ،
ایچلری قاقم وسمور
قابلی . قوللری
اوموزلردن آشانی
ایغور . بئکی یشیل،
کناری صیرمالی .
باشه خوطوزدینلن

لوور موزه سنده

سلطان و اوپله قاری

وانو

کناری ده غایت قالین صیرما ایشله مهلی . بونلرک
دوکه لری ده آلماس ویا ایچیدن ، بو قوللر آرقایه
دوغرو صارقیور . اتارمده شالوارمک قوماشدن .

الین مشاهده سی اولدقه عورت مذکور ده ذاتده
ازاله و دریاه القاذمی مرسومک دخی ترتیب

دیگر ذمی وضع کورک اولق اوزره
جزای عمللری مشروعتی اوزره
اجرا اولسون نو جهله ادسه ینه
طرف هایونمه عرض ایده سن» (۲).

حکومت، قادیلرک قیافتلری، لطیف
انداملرینک ظرافتی آرتدیرمق ایچین
قولاندقاری صیرمه لی وایکلی قوماشلری
بیله قونترول آلتنده بولوندوردی .
قی الحقیقه ، بو دورده قادیلرک قیافتلری
غایت نفیسی . مادام مونته کو دیورک:

«اولا غایت کنیش بر شالوارم
وار . بوشالوار باجقاریمی اوزتدک
ترلکلریمه قادار اینور . شالوار غایت
ایجه ، کل پنیه سی ، کناری صیرمالی
دامیستادن . ترلکرم بیاض دریدن
و صیرما ایشله مهلی . شالوارک اوزرینه
بیاض اییکدن، اطراف کاملاً ایشله مهلی
بر تول کوملک صارقیور . کوملک
قوللری کنیش ، وقولک یاریسنه قادار .
یاقاسی بر آلماس دوکه ایله ایلیکلی .
کوملکدن سیننه نک رنگ و شکلی تماماً
کورو نیور . انتاری ، عادتاً وجوده
کوره بیچلمش برجاکت . فقط بئکینک
کناری صیرما ایشله مهلی ، بیاض شام
قوماشدن . بونک قوللری اوزون اولقله برابر

بونته استامپدن

خاصکی سلطان

وانمور

بو اثواب و حودیعه تماماً اویغون . اوزونلنی آیقاریمه
قادار . اولکده قوللری اوزون ، دار و صارقیق .
اوزرینه تقریباً درت پارماق آکنده برکری باغلا نیور .

مادام مونته کو قادیلرک فراجا ایله
کرزدکلرینی ، زوجلرینک بیله سوقاقده
کندیلرینی طایمادقارینی ، موسوی
دکانلریده سوکیلرله بولوشدقارینی ،
زن پرستانک اکثریا بو قبیل دکانلردن
آلیش و یریش ایتدکلرینی ذکر ایتدکن
صوکر ، شوکا قارار ویریور : «خلاصه شوکا

قانع اولدم که، تورکیه ده الکحرانسانلر، قادیلرکده .

[۱] مادام مونته کوک مکتوبلری تاریخ انجمنی مجموعه سی
نومرو ۲۰

(۱) تاریخ صبحی ، ص ۳۴
(۲) خزینه اوراقده محفوظلر .

ایمز اولملار ایدی.
ازجمله اکثر زمان
شهر استانبول اون
دکرمیدن یکریمی
دکرمی به دك بلکه
دخی سر فرارز جاله
مخصوص اولان
دستاردن دراز
منقش یمیلر سرپوش
و فسلینه باغلیوب
ایجه یاشاق و مفرمه.
لری آلتندن رنك
تار و پودی نمایان
ویقه لری ایکی ذراع
مقداری اطلس
زنخجلی خان و صوف
چوخه دن صقمه
فراجهلر کوچه یاد
چارسو و اسواق
و سائر جمع ناس
اولان تماشا کاه
وز قافلرده نیجه کندو

لوور موزه سنده

سلماتك توالی

وانلو

رغما قادیلرینه بیلدکرندن شاشازلردی. وقعه نویس
صبحی دیبوره : «مقدما اجرای سیاستده رخاوت
ولات و حکام و تلونات صدور احکامدن ناشی

خبر بخانه عامه نك تعطیلنه باعث» [۱] اولویور دیبه
منع ایدلشدی (۱۱۲۸)
(سعد آباد) سیرانلری ولاله صفالری قادیلرک

حالترینه مشغول مسلمانلری شایطین ملاعین کی
اغوا و تضلیل ایله مغلوب نفس ظوم وجهول
ایتدکرندن قادیلرک بو قیافله سواقغه چیقمالری
منع ایدلدی (۱). هله قوجه راغب پاشا
صدارتنده «مزبورلره تعیین حدود و منع
ارائة وجود و حدود قینلوب مسیرلردن
منع و موضع تهمت اولان محللردن پای
نجاوزلری رفع» (۲) قیلندی.
عین ممنوعیتی اوچونجی سلیمده
تطبیق ایتدی. بیاض اوزرینه بر خط
هایونده شویله یازمشدی :

نسا طائفه سی چارشو بازارده
آجق رنك فراجهلر ایله کزوب
ادبسلرک ایتدکری مسموعم ومنظورم
اولدی فیابعد آجق رنك فراجه وحددن
زیاده یاقه کیمیوب هرکس عرضی
ادیله اولسی اقتضا ابدنلره تنیه
وترزیلره دخی بو مقوله ادبسلر
اثوابلری دکرمیوب شایدمنع ویصاغ
ایده سن بو مقوله شیرله آراق
آراق باقلمق و یقالر کسلمک وبعض
ادبسلری نفی بلاد ایله مک لازم ایکن
نیجون باقه یورسون هرکیم اولور ایسه
اولسون منع والته دفع ایلیوب

خلق ادیبه کزدره سن» (۳).

(۱) تاریخ صبیحی، ص ۳۵
(۲) تاریخ و اصف، جلد ۱، ص ۱۵۲
(۳) خزنه اوراقده محفوظلر.

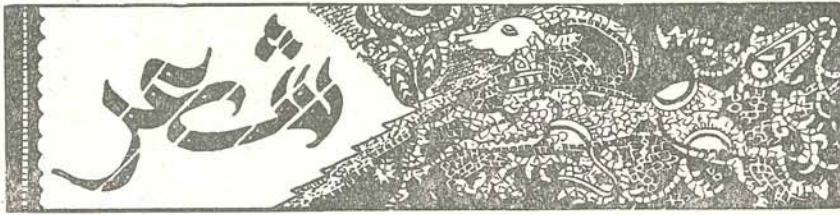
انکلیز ایلیچینک زوجہ سی مادام مونته کو (تورک خانمی قیافتنده)

زمره هواپرستان رجال و نسوان ارتکاب ایملکری
کارناسزلرینک عدم وقوع مجازاتندن یم وهراس
ناس اولملریله بی ادبانه اوضاع و اطواردن قطعاً تخاشی

قیافتلرندهده تأثیرینی کوستردی. اساساً
داخلی قیافت مستثنی برظرافتی حائزردی.
فقط دورک ذوق و احتشامنه قادیلرده تابع
اولدیلر. کؤکلر یاقان حسنلرینک سحرینه
جاذب بر تأثیر ویرمک ایچین قیافتلرینه ده
«مهیچ عرق شهوت اوله جق» بر حاله
قوبدیلر. حتی «کوچه و بازارده» بیله
بو قیافتله کزومه به باشلادیلر. نهایت،
هردرلو احتشامه نفسی ایچین مساغ ویرن
نوشهرلی ابراهیم پاشا بو ظرافتی قادیلردن
قیصقاندی. قادیلرک «بر شپردن زیاده
یعنی و بر اصعدن آرتق شیرید استعمال
ایتملرینی» منع ایلهدی (۲).
فیالحقیقه بو ممنوعیت زمان زمان
اورتایه چیقاردی. فقط اصل یایله جق شی،
قادیلرک قیافتلرینی دوزله تمکدن زیاده
سویه لرینی یوکسلتمکدی. بو دورده
برجوق قادیلر خسته لقدن قورتولاجفز
دیبه اوفورویکی خواجه لره کیده رنك
کوبکلرینی یازدیر برلردی. بونی دیوان
بیله خبر آلمش، منجم اسماعیل نامنده اولان
اوفورویکی «کندی حالنده اولیوب شارب
الحمر و عباداللهک عیالنه تعرض و نساقوله
سنک کوبکین بازوب» حیله کارلرده
بولوندوغی ایچین کندیسینی (بوزجه

آطه) یه نفی ایله مشدی (۳) مع مافیله حکومتک بو ممنوعیتنه

[۱] اون ایکینجی عصرده استانبول حیاتی (غیرمطبوع).
(۲) چلی زاده عامه، ص ۲۷۵
(۳) خزنه اوراق، مهمه دفتری، نومرو ۱۱۷

تورک ده ليقا نايسته

اوجونجي سليم قادينلرک «آجق رنک» فراجه لرني و اوزون ياقا لرني چوق کوردېکي، حتی حکومت زينت اشيا سي بيله خلقة ياقيشدېر مادېني حالده سراي قادينلرک زينتلرني امثالسر براحشاي حائردي. مادام مونه کو، ايکنجي مصطفانک کوزده سني زيارته کيتدکن صوکر، دوستلرندن برينه يازديني مکتوبده زينت واحشامني شو صورته تصوير ايديور :

«البسه سي اوفادار قيمتداردي که ، سزه بوني تصويردن کنديني آلاميه جنم . اوقاسنده دولامه دنيلن برکوملک واردی . بوکوملکرک قافانلر دن فرقي ، قوللرک داما اوزون و يوقاري دوغرو صيوانمش اولماسيدر . رنکي قبرمزي ، بويلوپينه ، ياقاسندن آتکته قادار و قوللرک اطراف بوراده کي قادينلرک اوابلرنده کي دوکهلر قادار ايري و ظريف آلماسلره سوسلو ايدي . مياوردم ... ک آلماسلري قادار ايري ديهيم ؛ فقط برنوخود بويوکلکنده ديهه بيايرم . بودوکهلرک اوزرندن ، طبق برنرسک دور سنوي مراسمي ياپيله يني زمان کيلين اوابلره قونولان آلتون زينتلرک چيچينده ايري آلماس زينت صارقووردی . کوملک ، صابري ايري آلماسلره مزين داما کوچوک ايکي ابکنه ابله کره طوتدورولمشي . ايچ کوملکي باقلاواشکنده ايکي بويوک آلماس دوکهلرک ايلککنمشي . کمری غايت کنيش و سراپا آلماسلره مزيندي . کردنده اوچ ديزي واردی که ، ديزلرته قادار اينيوردي . بري، ايري اينجلردن ياپيلمشي . اوچنده برهند طاوونغي بومورطاسي قادار ايري بر زمرد کورولوردي . اوبري، غايت قوبوشيل ، هبري اوفاق بارا بويوکلکنده اوچ الی آلتون قالينلغده زمرددن ياپيلمشي . هيسي ده بربرينه ياپيشدېرلمش و غايت کوزل تنظيم ايدهلشي . اوجونجيسي ده بوس يووارلاق اوفاق زمردندي . کوبه لرک ششمه سي اوبر زينتلرک کولکده برقيوردي . کوبه لرآمودي فندق بويوکلکنده ايکي آلماسدي . طراپوشنک اطرافنده غايت بارلاق دورت ديزي اينجي واردی که ، آرتق بوندن مکيلي کوروله من . هبرنده دوشهس دومالبورغک کردانقلري کي دورت کردانلق ياپيلا . بيله جک قادار اينجي موجوددي . بوديزلرک هبري ، اطرافي يکري آلماسله مزين ايري برياقوتله يکديکريته ربط ايدهلشي . صاجلري کمالاً زومرود و آلماس ايکنه لرله سوسلوايدي . بيله يککري هب آلماسدي . بارماقلرنده کي يوزوک، موسو (پت) ککيلر مستثنی اولق اوزره ، شيميده يه قادار کوردوک يوزوکلرک اک بويوک ايدي . بونلره قيمت تخميني آرتق قوبويچيلره برقيورم . فقط انکلتره ده کي طاشلرک فيآته کوره سلطانک يالکيز اوزرنده کي مجوهرات يوزيک انکلز ليراسي دکر . امينم که آروپاده بوزينتلرک ياريسي قيمتنده زينته مالک هيچ بر قراليجه يوقدر . واقعا امپراطوريجنه ک مجوهراتي غايت ظريف ايسده ، حقيقتده بونککيلرک ياننده پک بابايغي قالير » (۱) .

شريدگره ، ايکنجي مصطفانک يالکيز کوزده سنده بودرجه ثروت اولدوني حالده ، (طونا) سرحدلرنده قان و آتش اينچنده چارپشان اوردويه علوفه لرني ويرمک اينچين استانبولده مانفیر کسييلور ، آناطولوده يچاره خلق ايريق کوکي ايله غدا سني تأمينه چالشيوردي . بويوک آله

اصم رفيعه

(۱) مادام مونه کونک مکتوبلري ، تاريخ اينچيني مجموعه سي ، نومرو ۳۱

آنادولومز

« رضوان نافذ بکه اتخاف »

سن نه کوزهل بولورسک ،

کزسه ک آنادولوي !

دردلر دن قورتولورسک

کزسه ک آنادولوي !

بللور ايرماقلري وار ،

بوزدن قايناقلري وار ،

نه خوش طوپراقلري وار ،

کزسه ک آنادولوي !

کوله رکن کويلى قيزلر ،

کولر صانکه ييلدزلر ،

نه قلبک ، کولکک صيزلار .

کزسه ک آنادولوي !

درده شفا بولورسک ،

خلقده وفا بولورسک ،

کيم دير جفا بولورسک ،

کزسه ک آنادولوي !

نه آشسز يرلري وار ،

بلدله دلبري وار ،

بيک بورسا ، ازميري وار ،

کزسه ک آنادولوي !

قيرلرنده قوشدور آت ،

آت ، روحني صاوور ، آت ،

روحکده آچار قانات

کزسه ک آنادولوي !

داغدن سرين يل آسهر ،

صوئوق صولري کوثر ،

کوزلکي شاه اثر

کزسه ک آنادولوي !

بر آغاج قابوغندن

اينچجه برطاس ايران ،

ارير ، وارسه هرياراک

کزسه ک آنادولوي !

يورديمک داغلرينه

بابامک آجيسيله -

أى کوزل يورديمک غملي داغلري ،

هبري برجشيد ناملي داغلري ؛

کورکنلي ، آرديجلي ، چامل داغلري ؛

شويوجه دوروشله نه شانليکسر .

کروان کچيرمه ين بللر سزدهدر ؛

شاهين اوچورتمه ين يللر سزدهدر ؛

دليروب کوپوره ن سيللر سزدهدر ،

أزلدن بريمي دومانليکسر ..

هي باشي کولکري يوروين داغلر ؛

يوللره ديزيلوب يوروين داغلر ؛

کوکلي پشنده سوروين داغلر ،

بيلم نه دن بويله تر جانليکسر ..

أرجيهش ، طوروسلر ، أى حسن داغي ،

هپکز ئون آلمش يکيت ياتاغی ؛

يانارم آکدجه اسکي شن چاغی ،

بواوکاز درديمه درمانليکسر .

اي بری برينه صاريلان داغلر ،

داغله ياصلانان چيکدملي باغلر ،

طيشيکسر يشرير ، ايچکز آغلار .

سزده بنم کي هيرانليکسر ..

نيکده : حسين نائل

خانلر ، کوپريلر دن آش ،

ايللر دن ايله دولاش ،

يوموشاق کلير هرطاش

کزسه ک آنادولوي !

اورده بهار باشقادر ،

قيشلر ، يازلر باشقادر ،

آه .. بو ديار باشقادر ،

کزسه ک آنادولوي !

۹۲۶